

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Fine Officij, & Antiphonis finalibus B. V. 22.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

si à maioribus rite decretum sit officium. Alij Sancti, de quibus non fit Officium, & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Confessores, Virgines, eo fine, vt in proprijs locis, vbi merito coluntur, quotannis recolantur saltem in Martyrologio. *Dixi, pronuncietur, & nominari possunt:* non autem dico: describatur, & describi possunt nisi separatim, non autem in ipso Martyrologio Romano; nam illa conceduntur in Regulis Martyrologij approbatis in Bulla Gregorij XIII. hæc autem prohibentur in eadem Bulla, data die 14. Ianuar. 1584.

9 Translato tamen Festo alicuius Sancti iuxta Rubricam de Translatione Festorum, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologij, nisi in casibus in Martyrologio expressis. nam licet, vt dictum est, legatur pridie de eo Festo, quod in sequenti die officium in Calendario habet, non tamen ita fit semper, sed vt plurimum: quod patet in mense Ianuatio, in Festis S. Hilarij, & Pauli primi Eremitæ, & in Septembri in Festo Sanctorum Cornelij, & Cypriini, de quibus legitur in Martyrologio pluribus ante diebus, quam officium fiat.

10 Dices: in anno Bissextili transferatur Vigilia S. Matthiæ, & eiusdem prænuntiatio in diem 24. ergo translato Festo aliorum Sanctorum, transferri debet de eodem nominatio in Martyrologio. Respondeo, legem haberi certam in ipso Martyrologio de hac Vigilia, & S. Matthiæ Festo; & ratio legis, quia verè cum nomine Vigiliæ ieiunium quoque transferatur, & cum Vigilia Festum qua ratione conuenit etiam anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & Festo S. Bartholomæi habentur in Martyrologio Romano. at in alijs Sanctorum Festis, etiam si transferantur, nullum contingit mendacium, quia verè eo die, quo leguntur in Martyrologio, illi obiere; & præterea in translatione plurium Festorum difficilior esset Martyrologij lectio; retrocedendo per dies aliquando multos.

11 Translata quoque Vigilia in Sab-

batum, non anticipatur Lectio de Vigilia in Martyrologio, licet anticipetur officium cum ieiunio.

12 Per eandem Regulam quartam legenda sunt primo loco nomina Sanctorum, quæ adduntur in dies Breuiario Romano, etiam eorum, quorum officium ad libitum recitari potest, si illud recitandum sit in Choro.

13 Sexta verò Regula decernitur Formulæ prænunciandi Festa Domini mobilia; quæ prima loco post Lunæ pronunciationem annuncianda sunt, excepto Paschate, quod, antequam legantur Calendæ, annunciatur; & ratio patet, quia in ipso die Paschatis annunciatur; Calendæ verò pertinent ad sequentem diem: & quia mobilia Festa incertam habent sedem, ideo initio Martyrologij fuerunt datæ Formulæ propriæ, numero nouem; nempe pro Dominica Semptuagesimæ, Die Cinerum, Dominica Palmarum, Cæna Domini, die Paschæ, Ascensione: Pentecoste, Festo Trinitatis, & Sanctissimi Corporis Christi.

14 Legitur autem Martyrologium post Orationem ad Primam, Gemma lib. 2. c. 58. & in fine additur Versus ad lectionem accommodatus: *Pretiosa in conspectu Domini, &c.* in venerationem, inquit Hugo 2. de offic. capit. 2. Sanctorum omnium. inuocantur iisdem Sancti per Orationem sequentem: *Sancta Maria, & omnes Sancti, &c.* à quibus ad Deum Trinum eleuamur, reperito Versu ter: *Deus in adiutorium meum intende; quem & precamur secreto Oratione Dominica; tum Versu Dauidico; Respice in seruos tuos; denique Oratione, qua dirigi postulamur in omnibus toto die. Vide Sectionem precedentem cap. 3. à nu. 9. pag. 45.*

De Fine officij, & Antiphonis finalibus Beatæ Mariæ.
Cap. XXII.

1 **H**Orarum Finis solet esse post Orationem per Versum: *Benedicamus Domino Respons. Deo gratias. sub-*
F 2 se-

sequitur, inquit Amal. lib. 4. c. 4. Benedic-
tio, & Gratiarum actio (dixerat de O-
ratione) quia Christus benedixit Apo-
stolis, cum discederet: & Apostoli in
gratiarum actionem adorauerunt; quod
notauit Hugò lib. 2. de offic. cap. 4. Idem
cap. 2. dixerat etiam, morem fuisse Mo-
nachorum, cum discessuri erant, petendi
benedictionem à Superiore, quæ & con-
gruè à Deo petenda est in fine cuiuslibet
Horæ.

2 Addit idem in Spec. c. 3. voce puerili
cantari, hoc est, à pueris: *Benedicamus
Domino*; quia omnis laus puerilis est, res-
pectu Dei quem laudamus; & quicquid
hic dici potest, minus est laude Dei *Deo
gratias* quasi dicamus: placet, vt pi-
um est in laude Dei superari, Idem *ibidem*.

3 Pietas Ecclesiæ erga Defunctos ea
est, vt peracto officio diuino ad vilitatem
viuorum, suffragetur statim & De-
functis, qui degunt in Purgatorio, eo Ver-
su finali addito: *Fidelium animæ*, &c. cui-
us tamen ritus non meminere antiqui.

4 Qui Versus non dicitur ante, *Pretio-
sa*, ad Primam; quia adhuc non est fini-
tum officium Primæ, cui deinde additur
in eiusdem fine; neque ad Completo-
rium habet in fine locum congruum; non
enim ante Antiphonam Beatæ Virginis,
quæ ad officium viuorum attinet; neque
post eam, quam sequitur Oratio Domi-
nica cum Salutatione Angelica, & Sym-
bolo Apostolorum, quare fortè hinc fa-
ctum est, vt sub noctem dato signo cum
campana fiat commemoratio Defunctorum,
vt aliquo modo suppleatur Com-
pletorium, quod noctis initio recitabatur.
Neq; dicitur post aliam Horam, si aliud
sequatur, vt Vel Missa, sicuti fit in nocte
Natiu. Domini; & hoc idem legi inter
ordinationes officij editas à S. Bonau.
impressas in libro clericorum familiari
Venet. anno 1561. Vel officium paruum
Beatæ Mariæ, septem Psalmi, Litanie, in
quorum fine dicitur: *Fidelium animæ*, &c.
Vel officium Defunctorum, in quo pro
ijsdem abudantius oratur. omnino extre-
mum locum habere debet; Nouissima enim
est mors ait Sanctus Paulus 1. Cor. 15.

5 Dicta Oratione Dominica pro fine
Horæ ea ratione, qua diximus supra cap.
1. addimus Versum; *Dominus det nobis
suam pacem*; quem apud aliquos fuisse in
vsu docet Durand. lib. 5. cap. 2. num. 6. se-
quitur autem vna ex Antiphonis B. V.
quas non legi apud antiquos. Habentur
in Breuiario *Ven. edito 1521.* vbi dicun-
tur statuta à Clem. VI. Anno 1350. me-
minitque Turrecem. in *Regula S. Be-
ned. ad Completorium.* De ijs tamen di-
stinctè meminit Io. Parmensis in Episto-
la data ad Fratres suos minores Anno
1249. quam recitat Lucas Vuandinus
eodem anno in *Anal. Min. num. 2.* vbi
easdem quatuor, quibus nos vtimur, solitas
cantari post Completorium indicat
à Franciscanis, quorum opera paucis an-
te annis Breuiaria, vt dictum est supra,
fuerant reformata, & Romæ recepta, sub
Gregor. IX. & Innoc. IV. vt egregiè pro-
bat idem Lucas anno 1244.

6 *Alma Redemptoris*, ab Hermanno
Contracto fuit composita, ex Benzon. in
Magn. lib. 1. c. 19. obiit ille Anno 1054.
ex Vion in *Ligno vite libro 5.* Versiculi
varijante, & post Natiuitatem vna cum
varijs Orationibus manifestam causam
habent. cum enim primæ Vesperæ sint
initium Festi Natiuitatis Domini, ideo
ab iisdem dicitur. Vers. *Post partum*; si-
cut etiam in Hymnis: *Qui natus es de
Virgine.*

7 Dicitur hæc Antiphona vsque ad
Purificationem inclusuè, ita, vt si Purifi-
catio, quoad officium, transferatur, Anti-
phona hæc quoque non dimittatur, nisi
in fine illius officij; immo vero, si Purifi-
catio alicubi Octauâ habeat, adhuc Anti-
phona hæc dicenda erit vsque ad Com-
pletorium diei Octauæ Exclusiuè; seu vs-
que ad finem Octauæ: si fortè contingat
finiri ad Nonam pridie serie quartæ Ci-
nerum quia tora Octaua pro die vno re-
putatur, ex Radulph. supra citato de O-
ctauis. Et ita decreuit Sacra Rituum
Congregatio in *Officijs auctoritate ipsius
editis Romæ Anno 1606. ad usum Patrum
Discalceatorum Carmelitarum.*

Et licet vsque ad Purificationem tam
in

in suffragijs communibus, quàm in Antiphona finali Officij dicantur ijdem Versus, & eadem Oratio, nihil tamen refert: quia non intra Horas fit repetitio, quæ regulariter prohibetur: sed post Horas fit repetitio: quod eadem de causa accidit toto die Circumcisionis Domini, quoad orationem *Deus qui salutis, &c.*

8 Quòd si diuidantur Vesperæ Purificationis à Completorio eiusdem, adhuc dicenda est, post Vesperas, *Alma Redemptoris*, quæ pertinet ad partum Virginis. Rubrica enim iubet mutari Antiphonã in fine Completorii; tum vt sequens Antiphona post Purificationis officium, quod terminatur in Oratione Completorii, habeat locum; tum vt in Completorio solemnitus dicatur, in quo reliquæ inchoari solemniter solent, non autem in Laudibus diei sequentis. Atque hic fuit sensus eorum, me præsentem, qui Breuiarium recognouerunt auctoritate Clem. VIII. & verbum in Rubrica (exclusiue) non attinet, nisi ad Fertam quintam in Cæna Domini, cui proximè adhæret, qua de re dubitauerunt non pauci. In recognitione Urbana Breuiarij additum est Rubricæ de, *Aue Regina*; verbum: *inclusiue*: ex Decr. Sac. Rituum Congr. 27. Iulij 1624.

9 *Aue Regina Calorum*, habet innominatum auctorem. Versus eidem additus: *Dignare me, &c.* est S. Ephrem, teste S. Hieronymo citato à Cornelio Schultingio Tomo 4. part. 3. de *peculiaribus Missæ*.

10 *Regina Cæli letare*, ab Angelis inuenta, & edita, ex antiqua traditione, vt scribit Sigonius lib. 2. *Italici Regni*, & ab eo Canisius *vt. libro de B. Virg. c. 22.* cui addidit vltimum versum; *Ora pro nobis Deum*: S. Gregorius Papa, quando tempore Paschali pestis inguinaria deuastrabat Romam, vt in eius vita narratur, & à Durando lib. 6. cap. 89.

11 *Salve Regina*, vel habet auctorem Petrum Compostellanum, ex Dur. lib. 4. cap. 22. vel Hermanum Contractum, ex Tritemio lib. 2. de *Viris Illustribus Benedictic. c. 84. Ann. 1040.* Certè canticum hoc fuit statim receptum, & in diuinis officijs D. Barth. Gauant. Tom. II.

cantatum, ex Benzonio in *Magnificat. lib. 1. c. 18.* S. Bernardus pijs Commentarijs hanc Antiphonam illustrauit, quæ habentur in *Operum eius Tomo 2.* & eandem auxit vltimis ijs verbis; *O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria*, vt habetur in lib. 12. *Chronic. de Vrbe Spirensi.*

12 Greg. IX. decreuit prædictam Antiphonam recitari in Matutinis, & Vesperis, Anno Domini 1239. Bzouius eodem Anno. non eam tamen legi in Breuiarijs antiquis, sed in Breuiario Cardin. S. Crucis edito sub Paulo Tertio. lege Nauarrum de *Orat. cap. 19. n. 184.* vbi eam dicit cantatam ab Angelis in Sabbatis in Roncaualle; & appellari Canticum nauticum, quia nauæ eam frequenter habent in ore naufragantes.

13 Extra Chorum prædictæ Antiphonæ dicuntur tantum in fine Completorii, & Matutini, post Laudes, si tunc terminatur officium. quando vero separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur. possunt tamen semper dici post quamcumque Horam, ex deuotione. Conuenit autem, vt ex septem Horis prior in ordine, hoc est, Matutinum cum Laudibus; & vltima, quæ est Completorium, concludantur sub inuocatione B. Virg. & solemnitus vltima, qua completur totum diei officium si alia sequitur Hora, dicunt post vltimam Horam, non ratione Horæ, sed ratione Matutini, & Laudum.

14 Dicuntur semper post quamcumque Horam, quando à Choro discedendum est, etiam post Horam officij parui B. V. vt recessuri saluent prius Beatam Virginem, quam initio cuiusque Horæ salutauerunt cum Angelica Salutatione; vice cuius in fine officij dicuntur hæ Antiphonæ, post Orationem Dominicam.

15 Numquam verò dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum officio diei officium Defunctorum, etiã ex deuotione recitandum; quia tunc non essent Antiphonæ finalis officij, sequente alio officio; neq; quando subsequuntur Psalmi Penitentiales, quorum finis proprius habetur alius ab his Antiphonis. eodẽ modo, quando solè Litaniæ sub-

sequantur. Dixit ex deuotione recitandum quia hoc significant ea verba: *præterquam post Completorium, etiamsi prædicta sequantur*. ergo possunt sequi, etiam ex deuotione; nedum in ratione officij; quod vel sequitur Vesperas, vel Laudes, non autem Completorium. Neque item dicuntur, quando subsequitur Missa; quia continuatur officium diuinum, qualis est Missa, neque per Antiphonas prædictas facienda est interruptio, seu diuisio, Oratio verò mentalis post Horas non tollit has Antiphonas finales, sed debent dici, licet à Choro non discedatur. Si tamen Missa longiori mora differatur, eo casu erunt dicendæ, ac si discedendum esset à Choro. nam in Rub. 36. num. 3. habes hæc verba: *quando post aliquam Horam immediate* (nota aduerbium) *subsequitur Missa.*

16 Sed queritur: An finita deinde Missa, & nulla alia sequente Hora dicendæ sint? Respondeo, ex modo loquendi Rubricæ de his Antiphon. num. 3. colligi posse videtur, eas omittendas esse. nam de Completorio in Rubrica dicitur, quod in eo semper hæc dicantur, etiam si prædicta subsequantur: de alijs Horis dicitur, quod si post Laudes alia subsequatur Hora, in fine vltimæ Horæ dicendæ sunt Antiphonæ. ergo, cum ibidem dicatur, *numquam dici*, absolutè prohibentur dici; tū in fine Horæ, si prædicta subsequantur: tum in fine prædictorum, & Missæ, quæ subsequuntur post Horam. Confirmatur ex praxi, quæ habet, vt non dicantur hæ Antiphonæ post Missam Sabbati Sancti neque post officium Defunctorum, quod coniungitur officio diei; ergo neque aliàs post Missam erunt dicendæ. Proprius etiam modus finiendi Missam videtur excludere has Antiphonas. Vnde, & Carmelitæ ex instituto Regulæ easdem recitant ante vltimum Euangelium, quod debet esse Missæ terminus, & finis. Neque dicas cum quibusdam, Rubricam loqui de horis minoribus, Prima, Tertia,

Sexta, Nona, ita vt post Vesperas Defunctorum adiunctas Vesperis diei, debeant Antiphonæ prædictæ recitari: quia hæc vox, *Hora*, nisi aliud addatur ad distinctionem, significat etiam Marutinum, & Vesperas, vt patet in Rubricis Tit. 20. n. 1. Tit. 21. num. 1. Tit. 22. num. 1. & Tit. 32. n. 1. Quare post Missam, si discedendum sit à Choro, non sunt eæ recitandæ; si fiat, potest esse laudabilis consuetudo, nec improbanda, quæ cedit in laudem B. Virginis Mariæ.

17 Dicuntur autem flexis genibus, præterquam in diebus Dominicis, à primis Vesperis Sabbati, ex Concilio Niceno can. 20. vel 29. apud Turrianum: & Synodo Turonensi sub Carolo Magno c. 37. ob Dominicam Resurrectionem. Qui ritus ante ferè deperditus à Clemente VIII. fuit Ecclesiæ restitutus. Et à primis quidem Vesperis genuflexiones omitti, tradit Amalar. lib. 4. c. 7. & Concil. Constantinop. 6. can. 90.

18 Toto item tempore Paschali non genuflectimus, ex Ambros. sermone 61. de Pentecoste, Hieronymo in Dialog. aduers. Luciferianos. lege Turrecrem. in c. quoniam de consecrat. distinct. 3. At Hebdomadarius semper stat ad orationem, recitandam post prædictas Antiphonas, ex Amal. lib. 4. c. 4. & 7. vbi loquitur de Oratione, quæ est finis officij, eademque de causa standum quoq; erit (aliàs enim genuflectit rursus Hebdomadarius) ad Orationem Dominicam, Salutationem Angel, & Symbolum Apost. quæ dicuntur post Antiphonam finalem in Completorio. Verum, sicut hic ritus standi incipit à primis Vesperis Dominicæ, non à media nocte: ita desinit in occasu solis eiusdem Dominicæ, more Indulgentiarum: & post occasum solis non est amplius standum in oratione. quod innocent, qui Vesperis recitant officium Feriæ 2. post Salutationis Angelicæ signum, datum sub noctem. Et hic esto finis Sectionis Quintæ.